

Hugburðsbroyting skal til

– Vit hava øll ábyrgdina av at hugsa um brekað, rørslutarnað, menningartarnað, deyv og blind í allari planlegging, segði Kristian Magnussen í orðaskiftinum, sum MBF skipaði fyri leygardagin um eitt samfelag fyri øll

TURID KJØLBRO

Bústaðarmøguleikarnir hjá menningartarnaðum í Føroyum eru út av lagi vánaligir. Í Havn eru seks sambyli til menningartarnað, 1 er í Vági og 1 í Runavík.

Kristian Magnussen, undanfarni landsstýrismaður í Almannamálum og valevni Javnaðarflokksins til lögtingsvalið, tók lut í politiska orðaskiftinum í Lærarskúlahøllini leygardagin, sum MBF skipaði fyri. Í innleggi sínum segði hann, at vit eiga at gera fleiri smærri eindir til menningartarnað. Í landsstýrissessinum setti hann eina bygginevnd, sum skuldi arbeiða við at finna eina loysn í Norðoyggjum. Eingin bústovnur er til menningartarnað har og lagt varð upp til, at fara undir at byggja, so skjótt byggingnevndin varð liðug við sitt arbeiði. Á figgjarlógini í ár eru 2 milliónir krónur settar av og ætlanin er so, at peningur verður settur av á figgjarlógini komandi eisini. Um tað nøktar tørvin í Norðoyggjum, sigur Kristian Magnussen.

– Tað hevði í øllum førum munað væl. Eg kann í mynda mær, at tær eindir

verða bygdar við felags-hentleikum.

Smærri búeindir í heimliga umhvørvinum er tann leiðin, vit eiga at ganga.

– Í tann mun tað ber til, eiga vit at síggja til, at menningartarnað verða verandi í heimliga umhvørvinum, og pedagogiskt sæð er tað eisini tann frægasta loysnin. Útviklingurin hevur verið tann óvugti, sigur Kristian Magnussen.

Eingi tilboð

Eru bústaðarmøguleikarnir hjá menningartarnaðum vánaligir um landið, er støðan nógv verri hjá rørslutarnaðum. Sum er, hava fólk við rørslutrupulleikum ongar móguleikar at setast í egið búgv. Roynt hevur í ein mun verið at gjørt broytingar í heiminum hjá rørslutarnaðum, men tað er ikki altíð ein so heppin loysn, tí tað bindir viðkomandi til foreldrin.

– Sum landsstýrismaður í almannamálum tók eg stig til at seta í gongd alternativa íbúðarbygging til rørslutarnað við at mæla til, at 10 milliónir krónur úr íbúðargrunninum hjá Húsálánsgrunninum verða brúktir til endamálið. Uppskotið fall

burtur, tí lögtingið varð sent heim, men Javnaðarflokkurin fer at arbeiða fyri, at tað kemur í tingið aftur. Tað verða fleiri og fleiri við rørslutrupulleikum, eitt nú fólk við ferðsluskaðum, og eisini eldri fólk við vantandi rørsluførleika. Kommunurnar eiga at seta øki av til alternativar bústaðarmøguleikar. Her eru nógvir móguleikar, spurningurin er bara um politiska viljan. Javnaðarflokkurin fer at royna, hvat hann kann fyri at fáa lands- og kommunalmyndugleikar at fara í gongd við alternativa bygging úti um landið, sigur Kristian Magnussen.

Hugburðsbroyting

Nógvir almennir bygningar og strandfaraskip eru ikki atkomiligir fyri fólk, ið bera brek. Tað eru ikki bert rørslutarnað, ið merkja svidan av hesum, men eisini deyv og blind. Eitt nú vanta nýggir bygningar teleslyngur og ávaringarskipanir til deyv og blind.

– Her skal ein hugburðsbroyting til hjá øllum, ið eru við í planlegging. Vit hava lyndi til at halda, at tað er almannamál. Tað er heilt skeivt, tí tað er uppgávan

Mynd: Jens Kr. Vang

– Í tann mun tað ber til, eiga vit at síggja til, at menningartarnað verða verandi í heimliga umhvørvinum, sigur Kristian Magnussen

hjá øllum at hugsa um rørslutarnað, deyv og blind, tá ið talan er um bygging, sigur Kristian Magnussen.

Sparingar innan sjúkrahúsverkið hava ført við sær, at fólk við ymsum brekum ikki fáa tað viðgerð, sum tørvur er á. Av tí, at eingin loysn er funnin viðvíkjandi barnapsykiatara, verða børn send til Danmarkar til viðgerð. Tað kostar landinum nógvan pening. At fyrirbyggja sjúkur og brek er

sparing, men nógv fólk við kroniskum sjúkum og brekum verða ikki regluliga kannað og viðgjørð.

– Sjálvandi eiga viðgerðarmøguleikar at vera í Føroyum, men stóri trupulleikin er, at vit hava ikki serlæknarnar í landinum. Tað er ógvuliga trupult at fáa fatur á barnapsykiatara í danska kongarikinum, og tað nyttar einki at fáa ein higar onkra aðra staðni frá, ið ikki skilir okkara mentan

og mál. Í Føroyum er veruleikin tann, at psykiatriin ongantíð hevur verið prioriterað sum hon eigur. Eitt ítøkiligt stig kundi verið, at stuðla hjálparlæknum og øðrum at farið undir at útbýgja seg innan hetta økið. Men tað krevur sjálvandi góðar umstøður at virka undir, sigur Kristian Magnussen.

Doris Hansen, formaður í MBF:

Eitt samfelag fyri øll

– Føroyar eru eftirbátur at veita brekaðum og sjúkum mann-sømilig kor, og eru langt aftanfyrri hini norðanlondini hesum viðvíkjandi

TURID KJØLBRO

Meginfelag teirra brekaðu í Føroyum arbeiðir miðvíst fyri at bøta um umstøður og kor hjá brekaðum. Eitt av aðalmálunum er at arbeiða fyri, at okkara samfelag er líka fyri okkum øll. Seinasta leygardag skipaði meginfelagið fyri politiskum orðaskifti, har umboð fyri politisku flokkarnar tóku lut.

Doris Hansen, formaður felagsins legði fyri við at siga, at MBF arbeiðir fyri at føroyska samfelagið skal veita teimum fólkum, ið bera brek, somu móguleikar sum aðrar samfelagsborgarar hava, og at samfelagið verður útygt soleiðis, at tað verður eitt gott samfelag fyri øll. ST hevur gjørt nakrar reglar um somu móguleikar fyri fólk, ið bera brek.

Hesar vórðu samtyktar í 1993, og verða týddar til føroyskt. Tær kunnu nýtast sum amboð, ið vit kunnu brúka sum fyrimynd í arbeiðinum at tryggja øllum, ið bera brek, somu rættindi, og somu skyldir sum allir aðrir borgarar. Danska meginfelagið hevði til tann sosiala toppfundin, ið var í Keyptannahavn, gjørt eitt spurnarblað, ið skuldi vísa, hvussu langt var komið í arbeiðinum fyri at seta ST-samtyktina í verk. Norðurlond fingur úr 58 uppí 64 stig, meðan Føroyar fingur bert 22 stig. Vit kunnu sam-anbera okkum vit Kenya.

– Vit eru sannførd um, at støðan kann bøtast um polititarar áðan, at vit eru eftirbátur og taka hetta í fullum álvara, m.a. við at gera eina heildarætlan fyri tann politikk, ið lögting og

landsstýri ætla at fremja á hesum øki fyri eitt ávíst áramál. Allir flokkar siga nakað soleiðis í stevnuskrá síni: Flokkurin vil virka til at betra um korini hjá teimum veiku, gomlu, sjúku og brekaðu, men vit eru ivaleyst mong, ið sakna at hoyra hvussu og ikki minst, nær flokkarnir fara í gongd at loysa hesi álvarsmál.

– Eitt av endamállum MBF er at virka fyri at fáa ávirkan og at vera hoyrd í málum, ið eru viðkomandi fyri fólk, ið bera brek. Eitt annað er at kunna um teir trupulleikar, ið standast av tí breki, ella av tí sjúkuni, sum limirnir í tí einstaka felagnum hava. Kunningin hevur týðning, tí ongin flokkur fer at brúka orku sína til at loysa ósjónligar trupulleikar, segði Doris Hansen.

Mynd: Jens Kr. Vang

Eingin flokkur fer at arbeiða fyri einum máli, sum er ósjónligt, tí ræður um, at kunna um korini hjá brekaðum og sjúkum í Føroyum, segði Doris Hansen á fundinum leygardagin